

Русакова К. О.

ORCID: 0000-0002-9881-9035

*аспірантка кафедри порівняльної філології східних
та англомовних країн*

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Ліпіна В. І.

ORCID: 0000-0001-9089-5159

*докторка філологічних наук, професорка,
завідувачка кафедри порівняльної філології східних
та англомовних країн*

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЧЕН'ЮЙ В АВТОБІОГРАФІЇ АДЕЛІН ЄН МА «ОПАЛЕ ЛИСТЯ: ПРАВДИВА ІСТОРІЯ НЕБАЖАНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ДОНЬКИ»

Ключові слова: китайсько-американська література, транскультура, ідентичність, чен'юй, автобіографія.

Автобіографічний твір китайсько-американської письменниці Аделін Єн Ма «Опале листя: правдива історія небажаної китайської доньки» («Falling Leaves: The True Story of an Unwanted Chinese Daughter») було видано в 1997 році. Лікарка за професією, Аделін Єн Ма з дитинства мріяла стати письменницею, тож її перший твір став не просто життєписом, а унікальним відображенням психологічного самоаналізу, травматичного досвіду дитинства та юності, внутрішньої та зовнішньої боротьби та симбіозу китайської та американської культур, шанобливого ставлення до китайської мови, літератури, філософії та історії. Така тематична різноманітність твору обумовлює використання авторкою різноманітних художніх прийомів, одним з яких є *чен'юй* – сталі вирази, що складаються переважно з чотирьох ієрогліфів і мають глибокий культурно-історичний контекст. Письменниця використовує *чен'юй* в якості назв глав та у мовленні головних героїв твору. Американська літературознавиця Хана Кан у роботі «Дискурсивний аналіз перемикання кодів у Falling Leaves і Luoyeguigen (落葉歸根)» вважає, що використання *чен'юй* у тексті автобіографії є виявом прийому кодового перемикання (code-switching) [1].

Дослідниця зауважує, що *чен'юї* мають декілька функцій у дебютному творі Аделін Єн Ма. По-перше, введення китайських ідіом у заголовки розділів формує для читача певний емоційний або смисловий «тон» кожної частини твору [1]. Наприклад, назва другої глави – «點鐵成金» *Converting Iron into Gold* («Перетворювати залізо на золото») – одразу вказує, що її тематика буде пов'язана з матеріальним становищем родини. У цій главі авторка й справді описує історію життя свого дідуся, який мав хист до ведення бізнесу, отримання прибутку, розумівся на інвестуванні та був загалом винахідливою та кмітливою людиною.

По-друге, вживання китайських висловів у репліках персонажів стає засобом демонстрації китайської культурної ідентичності родини авторки для американського читача [1]. Наприклад, фраза «山高水長、有何不可?» («Mountains are high and rivers are long. Is there anything impossible?») («Гори високі, річки довгі. Чи є щось неможливе?») [2]. Тут письменниця свідомо застосовує ідіому, щоб передати свій настрій під час переїзду з Гонконгу до Великої Британії для здобуття вищої освіти, адже тоді їй здавалося, що весь світ відкритий для неї.

По-третє, враховуючи стилістичну тональність твору, *чен'юї* функціонують як сигнал зміни комунікативної ситуації або емоційного стану персонажів. На думку Хани Кан, китайські вислови найчастіше позначають перехід до опису негативних подій чи емоційного напруження головної героїні або інших дійових осіб [1]. Яскравим прикладом може бути розмова батька з сином: «胡說八道! (Don't talk nonsense eight ways!))» *Father exclaimed. "You're always exaggerating"* («Що за нісенітниця! – вигукнув батько. – Ти завжди перебільшуєш») [2]. Використання традиційного сталого виразу тут допомагає передати ступінь роздратування старшого члена родини.

Варто наголосити, що вводячи китайські ідіоми в англійський текст, авторка ніколи не залишає їх без пояснення: вона подає ієрогліфічний запис, транскрипцію пінїнем та дослівний переклад. Так письменниця прагне зробити китайські культурні коди зрозумілими американському читачеві, інколи навіть спрощуючи подачу. Окрім того, китайські вислови нерідко виконують функцію прихованого висновку чи моралі. У цьому можна побачити ще одну, четверту, функцію використання *чен'юїв*, яка доповнює три, виділені літературознавицею Ханною Кан. Наприклад: «The solution is simple. 一刀兩斷! *Yi dao liang duan!* (Let's sever this kinship with one whack of the knife!))» («Рішення просте. Розірвімо ці стосунки раз і назавжди!») [2]. Так головна героїня підсумовує тривалу історію зі старшою сестрою після того, як допомога з її боку у відповідь обернулася невдячністю та звинуваченнями. Обрана ідіома влучно завершує сюжетну лінію.

Таким чином, застосування *чен'юїв* у автобіографічному творі Аделін Єн Ма «Опале листя: правдива історія небажаної китайської доньки» є важливим художнім засобом. Уведення китайських висловів

до англійського тексту допомагає передати загальну емоційну атмосферу окремих розділів, підкреслити культурну приналежність родини головної героїні, підсилити емоційні стани персонажів, а також зробити елементи китайської культури зрозумілими для американської аудиторії. Для більш глибокого аналізу специфіки мовного та культурного кодового перемикавання як у цьому творі, так і у творчості письменниці загалом, подальші дослідження потребують детального розгляду кожного випадку використання китайських висловів у поєднанні з англійською мовою.

Література:

1. Kang H. A discourse analysis of code-switching in *Falling Leaves and Luoyeguigen* (落葉歸根). *Proceedings of the 20th North American Conference on Chinese Linguistics (NACCL-20)*. 2008. Vol. 2. P.999–1010.
2. Mah A. Y. *Falling Leaves: The True Story of an Unwanted Chinese Daughter*. Penguin Books, 2010. 278 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-561-0-22>

Savchenko M. V.

ORCID: 0000-0003-2980-0610

*Postgraduate Student at the Department of the Far East
and Southeast Asia Languages and Literature
Educational and Scientific Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine,
Faculty of Chinese Language and Literature
National Chengchi University
Taipei, Taiwan*

DECODING WOMEN'S SCRIPT: WHAT CAN NÜSHU GRAPHS PERCEPTION TELL US ABOUT PHONOLOGICAL AND SEMANTIC AWARENESS IN CHINESE READERS

Key words: *Nüshu*, *nüzi*, Chinese character, Mandarin Chinese, Jiangyong dialect, phonology, semantics, orthography.

Introduction

This study tests whether readers with different language backgrounds recruit phonological or lexical–semantic information when processing *nüshu*